

NEKA OBILJEŽJA STUDENTSKOG RADA U HRVATSKOJ: ISKUSTVA STUDENATA SA VISOKOG GOSPODARSKOG UČILIŠTA U KRIŽEVCIMA

Šipuljak, Ivan

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:725486>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository Križevci college of agriculture - Final thesis repository Križevci college of agriculture](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

IVAN ŠIPULJAK, student

**NEKA OBILJEŽJA STUDENTSKOG RADA U HRVATSKOJ: ISKUSTVA
STUDENATA SA VISOKOG GOSPODARSKOG UČILIŠTA U KRIŽEVCIMA**

ZAVRŠNI RAD

Križevci, 2017.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

IVAN ŠIPULJAK, student

**NEKA OBILJEŽJA STUDENTSKOG RADA U HRVATSKOJ: ISKUSTVA
STUDENATA SA VISOKOG GOSPODARSKOG UČILIŠTA U KRIŽEVCIMA**

ZAVRŠNI RAD

Povjerenstvo za obranu i ocjenu završnog rada:

- 1.Dr.sc. Kristina Svržnjak, prof.v.š. - predsjednik/ca povjerenstva
- 2.Dr.sc. Sandra Kantar, v. pred. - mentor/ica i član/ica povjerenstva
3. Mr.sc. Silvije Jerčinović, v.pred. - član/ica povjerenstva

Križevci, 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PREGLED LITERATURE.....	2
2.1. Ekonomija.....	3
2.2. Poslovna etika.....	4
2.3. Radni odnos.....	5
2.4. Ugovor o radu.....	7
2.5. Dopunski rad.....	7
2.6. Honorarni rad.....	8
2.7. Rad na daljinu.....	8
2.8. Studentski rad.....	8
2.9. Student Servis.....	9
3. SOCIJALNA I EKONOMSKA SLIKA STUDENTSKOG ŽIVOTA U HRVATSKOJ.....	11
3.1. Institucijska struktura studentskog tijela.....	12
3.2. Demografske karakteristike studentskog tijela.....	12
3.3. Pristup visokom obrazovanju.....	13
3.4. Životni troškovi i potrošnja studenata.....	14
3.5. Financiranje studija.....	14
3.6. Plaćeni poslovi tijekom studija i raspolaganje vremenom.....	15
4. LOŠA ISKUSTVA U OBAVLJANJU STUDENTSKOG POSLA.....	16
5. MATERIJALI I METODE.....	18
6. REZULTATI I INTERPRETACIJA ISTRAŽIVANJA.....	20
6.1. Općenito o studentskom radu.....	20
6.2. Karakteristike studentskog rada.....	23
7. ZAKLJUČAK.....	29
8. LITERATURA.....	31
9. PRILOZI.....	33
SAŽETAK.....	38

1. UVOD

Poznata izreka kaže: „Od kolijevke pa do groba, najljepše je đачko doba“. No, moglo bi se toj izreci dodati i studiranje kao najljepše i najbolje razdoblje u čovjekovom životu. Razlog tomu je taj što se studiranjem uče i savladavaju potrebna stručna znanja, kroz praktičnu nastavu stječe se praktično iskustvo vezano za struku, ali ujedno uči i o životu. Primjerice, uči se kako rješavati probleme, kako biti (i ostati) prijatelj, kako organizirati razne studentske i ostale događaje i slično. Osim toga, studiranjem se postaje zrelija osoba koja želi sudjelovati u financiranju studija, te na taj način rješavati preuzete obveze obavljajući razne dodatne ili honorarne poslove. Također se nastoji dodatne poslove uskladiti sa studiranjem. S obzirom na to da kriza i recesija u našoj državi traje dosta dugo (od 2008-2016 godine), nezaposlenost je kontinuirano rasla a ponuda poslova bila skromna, svi su se ti negativni faktori odrazili i na ponudu studentskih poslova.

Stoga, ovim se radom želi ukazati na karakteristike studentskog posla u Hrvatskoj sa osobitim naglaskom na iskustva studenata Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima. Također se želi ukazati na važnost Student servisa putem kojeg studenti mogu regulirati svoja prava i obaveze u obavljanju rada te uvećati svoje šanse u traženju posla i privremenom zapošljavanju.

Cilj ovog završnog rada je analizirati rezultate koji su dobiveni putem provedenog anketnog istraživanja, uvećati znanja vezana uz rad i obavljanje studentskog posla, procijeniti dobre i loše strane studentskog rada, te time skrenuti pažnju na temu koja do sada i nije puno istraživana. Rad se temelji na konkretnim iskustvima studenata Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima koji su obavljali raznovrsne poslove poput ugostiteljskih poslova, raznih promocijskih poslova, rada u trgovini mješovitom robom, rada u skladištu i za taj rad su bili relativno slabo plaćeni.

Svrha ovog završnog rada je doprinijeti razumijevanju teme studentskog posla i rada općenito.

2. PREGLED LITERATURE

Biti student danas nije lako. Treba istaknuti da studenti studiraju zbog toga što se educiraju za struku kojom se u životu žele baviti i koja ih zanima, žele graditi karijeru, žele biti stručni, i na kraju čim bolje živjeti od svoga rada. Tijekom studija, troškove studiranja uglavnom snose roditelji, pa stoga studenti pokušavaju preko Student servisa naći neki posao kako bi umanjili troškove studiranja. Iz tog razloga studenti pokušavaju sami zaraditi za život i studiranje radeći gotovo sve moguće poslove.

Za bolje razumijevanje ove teme bitno je definirati ključne pojmove kao što su rad, posao, student, studentski rad itd. Također, u radu će biti obrazložen pojam ekonomije, koji je bitan za razumijevanje svakog rada i poslovnog odnosa. Poblje će se odrediti pojam poslovne etike te objasniti problematika primjene poslovne etike. Prema Franičević i Puljiz (2009) „rad je svako ljudsko djelovanje koje se izvodi s namjerom izvršenja određenog posla, odnosno postizanja određenog predviđenog korisnog rezultata. To djelovanje može biti fizičko (manualno), psihičko (intelektualno) ili tehničko, a presudno je da ima radnu, profesionalnu, proizvodnu, produktivnu, društveno-korisnu funkciju, odnosno ekonomski korisnu svrhu.“ Iza ove općenite definicije rada, rad možemo podijeliti u različite skupine i odnose.

Rad većini ljudi zauzima veći dio njihovih života nego bilo koji drugi poseban tip aktivnosti. Pojam rada često se povezuje s pridjevom mukotrpan, pa čovjek takve radne zadatke pokušava umanjiti i, ako je moguće, općenito izbjeći. No, rad je puno više od toga, jer se inače ljudi ne bi osjećali tako izgubljeni i dezorijentirani kad su nezaposleni. U modernim društvima posao je važan za održavanje samopoštovanja. Čak i ondje gdje su radni uvjeti relativno neugodni, a zadaci dosadni i teški, rad je prema Giddensu (2007) strukturirajući element u psihološkom smislu, a istu ulogu ima i u svakodnevnim aktivnostima. Ovdje je relevantno nekoliko karakteristika rada:

Novac. Plaća ili nadnica glavno je sredstvo o kojem mnogi ljudi ovise i kojim mogu zadovoljiti svoje potrebe. Bez prihoda, povećava se strah od svakodnevnog života.

- *Razina aktivnosti* Rad je često temelj za stjecanje i iskazivanje vještina i sposobnosti. Čak i kad je posao rutinski, on stvara strukturirani okoliš u kojem

se može apsorbirati energija pojedinca. Bez njega mogućnost za iskazivanje tih vještina i sposobnost bit će smanjena.

- *Raznovrsnost.* Rad omogućuje pristup situacijama posve drukčijim od kućne sredine. Na poslu, čak i kad su zadaci relativno dosadni, ljudi uživaju u tome što mogu raditi nešto što se razlikuje od kućnih obaveza.
- *Vremenska struktura.* Za stalno zaposlene rad je obično organiziran prema određenom ritmu. I dok je to katkad naporno, ipak usmjerava dnevne aktivnosti. Oni koji nemaju posla često smatraju da je dosada glavni problem i osjećaju apatiju zbog viška vremena.
- *Društveni kontakti.* Radna sredina često omogućuje stvaranje prijateljstva i sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima. Ako pojedinac nema tu radnu sredinu, njegov će se krug mogućih prijatelja i znanaca vjerojatno suziti.
- *Osobni identitet* Rad se obično vrednuje zbog osjećaja stabilnog socijalnog identiteta koji pruža. Samopoštovanje je, osobito za muškarce, često povezano s ekonomskim prilogom koji daju održavanju kućanstva (Giddens, 2007, 375-377).

2.1. Ekonomija

Za kvalitetno traženje i obavljanje posla svaki radnik, kao i svaki student upoznaje se sa osnovnim konceptima ekonomije i načina na koji tržište rada funkcionira. U posljednjih pedesetak godina pojam ekonomije se znatno proširio te je prema Samuelson i Nordhaus, (2010) u definiciju tog pojma uključen golem broj tema: istražuje se ponašanje financijskih tržišta, izučavaju se poslovni ciklusi, fluktuacije kredita, nezaposlenost i inflacije, izučava se međunarodna trgovina, financije, proučavaju se učinci globalizacije te mnoge druge teme. Autori Samuelson i Nordhaus u djelu *Ekonomija* (2010) kažu sljedeće:

„Ekonomija izučava kako društva koriste oskudne resurse da bi proizvela vrijedne robe i usluge te ih podijelila različitim pojedincima.“

Grana ekonomije koja se bavi proučavanjem tržišta rada naziva se mikroekonomija. Na tržištu rada bitna je zarada, tj. visina realne nadnice. Industrijska revolucija je bila veliki korak naprijed u poboljšanju životnih uvjeta te je omogućila rast cijene rada. Opće razine nadnica

se razlikuju po zemljama. Podatci iz 2001. godine pokazuju da su nadnice najviše u Njemačkoj (34,21 \$/h), slijede Italija (25,01 \$/h) i Sjedinjene Američke Države (23,82 \$/h).

2.2. Poslovna etika

Razumijevanje zakonitosti rada i obavljanja poslova proizlazi iz razumijevanja pojma poslovne etike. Riječ etika dolazi od grčke riječi *ethos* što znači običaj, navada, ćud. Etika je definirana kao „nauka o moralu; ima za zadatak ne samo da nas upozna s time što je moral, koje su njegove osnovne komponente, nego i da zauzme kritičko stanovište prema postojećoj moralnoj praksi“ (Bebek i Kolumbić, 2004). Kao što je za razumijevanje poslovne etike potrebno usvojiti pojam etike, tako je za razumijevanje etike važno utvrditi pojam morala. Autori Bebek i Kolumbić u djelu **Poslovna etika** (2004) navode da je moral „skup pravila određenog društva i društvene klase o sadržaju i načinu međusobnih odnosa i ljudskih zajednica“. Iz navedenih definicija proizlazi da se pojmovi morala i etike isprepliću, dok je moral temeljni ljudski odnos prema svijetu, etika je filozofsko ili teorijsko promišljanje tog odnosa prema Bebek i Kolumbić (2004). Stoga se opravdano može postaviti sljedeće pitanje: Koja je veza između etike, morala i obavljanja nekog posla? Može se poći od pretpostavke da svako poduzeće ima etičke kodove u pisanom obliku te da ih primjenjuje u svom poslovanju.

Prema Bebek i Kolumbić (2004) ključno je pitanje koje se u svezi s poslovnom etikom postavlja, drže li se zaposleni u poduzeću etičkih principa ili ne.

Svako poduzeće koje dugoročno misli o sebi i svom poslovanju neće dopustiti kršenje etičkih pravila ni pod koju cijenu. Rezultat nekršenja etičkih pravila je dobar glas poduzeća koji se postiže dugotrajnim i poštenim radom (Karpati, 2001). Prema tome, navodi se da etika poduzeća počiva na nekoliko načela (tablica 1):

Tablica 1: Etička načela poduzeća

Načelo svrhe	Zašto radimo?
Načelo ponosa	Bez etičkih pravila nema dugotrajnog poslovnog uspjeha
Načelo strpljenja	Nužni činilac poslovne politike
Načelo upornosti	Krčenje poslovnih putova
Načelo perspektive	Viđenje budućnosti

Izvor: Karpati, T. (2004): *Etika u gospodarstvu*, str. 78.

Iz tablice se može iščitati da svrha etičkih načela podrazumijeva namjere kojima težimo ili put koji želimo ostvariti s ciljem postizanja nečeg konkretnog i opipljivog prema Karpati (2001).

Nadalje, poslovanje, od slavenske riječi posso, označava djelovanje u prostoru i vremenu sa zadanim ciljem i svrhom. Autori Bebek i Kolumbić (2004) daju primjer poslovanja koje uključuje davanje neke usluge u zamjenu za novac ili neko drugo dobro, kao što liječnik daje uslugu liječenja ili vojnik koji daje uslugu zaštite. Spajanjem pojmova posso i ethos dobivamo pravedno ili prirodno poslovanje. Nakon spajanja ta dva pojma možemo govoriti o poslovnoj etici kao ostvarivom pojmu. Prema tome, poslovna etika podrazumijeva poslove koje obavljamo za druge, s ciljem ostvarivanja koristi kako za sebe tako i za druge sudionike poslovanja (Bebek i Kolumbić, 2004). Višestruku povezanost različitih pojmova autori spajaju u kompleksnu definiciju:

„Poslovna etika je dakle način koncipiranja, sklapanja, komuniciranja i izvođenja poslova u istovremenom skladu s duhovnim, sociološkim, biološkim i prirodnim zakonitostima čovjeka i okruženja ili jednostavnije, poslovnu etiku možemo objasniti kao prirodno vođenje poslova odnosno poslovanje u skladu s prirodom. (Bebek i Kolumbić, 2004).

2.3. Radni odnos

Svaki pojedinac ima pravo na rad te na pravedan radni odnos. Stupajući u određeni radni odnos svaka osoba treba biti upoznata sa svojim pravima. Autorica Maja Žitinski u djelu *Poslovna etika* (2006) daje pregled različitih definicija pojma pravo, te navodi da postoje dva značenja prema kojima raznovrsna prava postoje. Prvo značenje istražuje prihvaća li konkretno društvo činjenicu da osobe imaju prava. Drugo značenje istražuje u kojoj mjeri se prava poštuju i je li pojedinac pošteđen uplitanja sa strane. Ljudsko pravo je definirano kao: „ono pravo što ga imaju ljudi, i to upravo samo ljudi“ (Žitinski, 2006). Autorica razlikuje pozitivna i negativna prava.

Pozitivna prava odnose se na ljudsku dobrobit. Pritom se podrazumijeva da je nešto vrijedno ljudima dostupno, čime potvrđuju postojanje takvih prava.

Negativna prava su ona prava koja nas štite od upletanja drugih. Dakle, negativna prava podrazumijevaju kako ljudi, jednostavno, imaju pravo da ih ostave na miru (Žitinski, 2006). Nadalje, važno je obrazložiti pojam radnog odnosa. Radni odnos je odnos između zaposlenika

(radnika) i poduzeća, ustanove ili organizacije u kojoj je zaposlen. Okvir i sadržaj radnog odnosa čine uzajamna prava i dužnosti, koja su utvrđena zakonskim aktima, statutom organizacije i drugim dokumentima, ugovorima i sporazumima. Za ostvarivanje radnog odnosa potrebne su dvije stranke, a to su poslodavac i radnik. U djelu *Radni odnosi u Republici Hrvatskoj* (2007) definiran je pojam poslodavca:

„Poslodavac je osoba koja zapošljava najmanje jednog radnika. Poslodavac je fizička ili pravna osoba za koju radnik u radnom odnosu obavlja određene poslove. Obavezan je u radnom odnosu radniku dati posao te mu za obavljeni rad isplatiti plaću, ima pravo pobliže odrediti mjesto i način obavljanja rada (poštujući pritom prava i dostojanstvo radnika) te je dužan osigurati radniku (propisane) uvjete za siguran rad.“ (Potočnjak i sur., 2007)

Radnik, kao osoba koja obavlja neki rad definiran je kao: „izraz koji obuhvaća zaposlenika, namještenika, službenika ili drugog radnika. Radnik je isključivo fizička osoba koja u radnom odnosu obavlja određene poslove za poslodavca“ (Potočnjak i sur., 2007). Radni odnos može biti redovit ili stalan, dopunski, povremen, privremen, honoraran i dr. Važnu ulogu u unapređivanju radnih odnosa imaju strukovne organizacije poslodavaca te radnika (osobito sindikati)¹ Radni odnosi mogu biti individualni i kolektivni. Individualni radni odnos se uspostavlja između radnika i poslodavca. Kolektivni radni odnosi se uspostavljaju između organizacija radnika i organizacija poslodavaca, odnosno poslodavca. Važećim Zakonom o radu je određeno kada nastaju prava i obveze iz individualnog radnog odnosa, odnosno kada nastaje individualni radni odnos, to je dan kada radnik na osnovu ugovora o radu stupi na rad kod poslodavca. Radi se o dobrovoljno zasnovanom naplatnom odnosu u kojemu je radnik obavezan osobno obavljati rad, prema uputama i pod nadzorom poslodavca primajući za taj rad nagradu, odnosno plaću. Osnovni elementi u pojmu radnog odnosa su: dobrovoljno stupanje na rad, osobno obavljanje rada, nadređenost poslu, te naknada za rad u obliku plaće. Kao sporedni elementi u pojmu radnog odnosa mogu se navesti: trajanje radnog odnosa, radno vrijeme, uključivanje u organizaciju.²(<http://www.sindikatzrenjanin.org>,)²

¹Ekonomski leksikon, 2011.

² Individualni i kolektivni radni odnosi, (22.svibnja 2017.).

2.4. Ugovor o radu

Ugovor o radu je ugovor na temelju kojega se zasniva radni odnos, a koji obvezuje i poslodavca i posloprimca. Ugovor o radu sklapa se na određeno ili neodređeno vrijeme u pisanom obliku. Ugovor o radu na neodređeno vrijeme traje sve dok se dvije strane ne sporazumiju o njegovu prestanku ili dok ne prestane na neki drugi način koji je određen zakonom. Razlika između ugovora na određeno i ugovora na neodređeno je u činjenica da je ugovor na određeno sklopljen na određeni ili određivi rok (Potočnjak i sur., 2007). Takav ugovor sadrži: imena stranaka te njihovo prebivalište odnosno sjedište, mjesto rada, narav, vrstu ili naziv radnog mjesta na koje se radnik zapošljava odnosno kratak popis ili opis poslova, dan otpočinjanja rada, očekivano trajanje ugovora (kod ugovora na određeno vrijeme), trajanje plaćenog godišnjeg odmora na koji radnik ima pravo, otkazne rokove kojih se mora pridržavati radnik odnosno poslodavac, osnovnu plaću, dodatke na plaću, razdoblja isplate primanja na koja radnik ima pravo te trajanje redovitoga radnog dana ili tjedna. Ugovor o radu prestaje smrću radnika, istekom vremena na koje je sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme, kada radnik navrší 65 godina života ili 40 godina staža (ako poslodavac i radnik ne dogovore drukčije), dostavom pravomoćnoga rješenja o mirovini zbog opće nesposobnosti za rad, sporazumom radnika i poslodavca te otkazom ili odlukom nadležnoga suda. Sporazum o prestanku ugovora o radu mora biti u pisanom obliku (Ekonomski leksikon, 2011).

2.5. Dopunski rad

Kada se govori o poslu kroz obavljanje konkretnih zadataka, mora se istaknuti da takav posao u kontekstu studentskog zapošljavanja može biti dopunski i honorarni rad. Dopunski rad je obavljanje dodatnog posla uz glavno zaposlenje. Posljedica je situacije u kojoj se pojedinac, iz nekog razloga, npr. zbog zakonski ograničenoga broja radnih sati, osjeća podzaposleno na glavnom poslu odnosno kad se optimum ponude rada pojedinca, određen proračunskim ograničenjem i krivuljom indiferencije, ne podudara s kraćim standardnim danom, pa pojedinac graničnu promjenu dokolice vrednuje niže od tržišta. Kao posljedica toga, tržište se čisti dopunskim radom. Dopunski rad najčešće je vezan uz poslove s djelomičnim radnim vremenom, povremene poslove, samozaposlenost i kućnu radinost (Ekonomski leksikon, 2011).

2.6. Honorarni rad

Za honorarni rad se smatra da je dopunski rad djelatnika zaposlenog s punim radnim vremenom, koji obavlja nakon svojeg redovitog rada ili u vrijeme neradnih dana i praznika. U poduzećima honorarni rad služi za obavljanje izvanrednih ili povremenih poslova manjeg opsega, za koje nije predviđeno stalno radno mjesto. Honorarnim se radom smatra i rad što ga obavljaju pojedinci koji nisu stalno zaposleni, a koji im je najčešće plaćen preko ugovora o autorskom djelu (Ekonomski leksikon, 2011). Neki od honorarnih poslova su npr. pisanje elaborata, izrada biznis plana, prevođenje, pomoć u kući, čuvanje djece, dostava hrane, glačanje, šetnja pasa, davanje instrukcija, čišćenje, prodaja osiguranja, posao konobara, prodaja kozmetike po kućama, rad na 060 linijama, dijeljenje letaka i slično. Honorarni poslovi obično se plaćaju po satnici ili u slučaju poslova kao što je prodaja, postoji fiksni dio koji se uvećava za proviziju. Poslovi su obično plaćeni 20,00 kuna po satu na više, što naravno ovisi o kojem se poslu radi. Treba istaknuti kako honorarni poslovi u Hrvatskoj nisu dovoljno regulirani. Velik dio honorarnih poslova odvija se bez evidencije, a poslodavci odugovlače s isplatom ili u krajnjim slučajevima ne isplaćuju honorar zaposlenicima.³

2.7. Rad na daljinu

Rad na daljinu, odnosno *telerad* je rad koji se prema nalogu i potrebama poslodavaca obavlja izvan poslodavčevih prostorija uporabom informatičke tehnologije i telekomunikacijske mreže. Oblik je decentralizacije proizvodnih i uslužnih djelatnosti koja je posljedica ekspanzivne informatičke revolucije. Uključuje rad od kuće ili rad u nekom dislociranom radnom centru. Primjenjuje se i ubrzano širi od početka 1970-ih god. Poslovanje suvremenih organizacija čini fleksibilnijim te smanjuje troškove poslovanja (Ekonomski leksikon, 2011).

2.8. Studentski rad

Jedan od oblika honorarnog i dodatnog posla je i studentski rad. Prema Begović (2010) „Studentski rad je svaki rad koji obavlja student u cilju dodatne zarade a koji se obavlja paralelno uz studiranje.“ Najviše poslodavaca za povremene poslove najčešće se odlučuje zaposliti studente, te im na taj način pomažu stjecati radno iskustvo i omogućiti

³www.honorarniposao.net

zaradu. Posredovanje pri povremenom ili privremenom zapošljavanju redovitih studenata regulirano je Pravilnikom o posredovanju pri zapošljavanju redovitih studenata.⁴ Posredovanje obavljaju pravne osobe čija djelatnost osigurava cjelovitost i odgovarajući standard sustava visoke naobrazbe, doprinosi snalaženju studenata na tržištu rada pronalaženjem poslodavaca i sigurnosti naplate. Posredovanje u zapošljavanju redovitih studenata obavljaju studentski servisi. Danas se sve više studenata prijavljuje na Student servis koji im pomaže u traženju adekvatnih poslova. Studentski centar odnosno podružnica Student servisa nalazi se u svim većim gradovima od kojih se navode sljedeći: Zagreb, Osijek, Split, Rijeka, Varaždin, Dubrovnik, Šibenik, Zadar, Karlovac, Sisak, Čakovec, Križevci, Koprivnica, Bjelovar, Požega, Petrinja, Slavonski Brod... Studentski rad se nerijetko koristi i kao jeftinija zamjena za klasičan radni odnos i upravo zbog toga bi se trebalo propisati što studenti i pod kojim uvjetima mogu raditi. Zbog takvih situacija, država se sve više bori protiv zlouporabe i iskorištavanja studentskog rada, kojeg je u današnje vrijeme sve više.⁵

Slika 2. Studentica na radu

Izvor: sibenskiportal.rtl.hr

2.9. Student servis

Kako bi student mogao obavljati neki posao na regularan način s pravnog gledišta potreban mu je studentski ugovor o djelu. Taj dio preuzima Student servis koji se bavi posredovanjem u zapošljavanju redovnih studenata. Posredovanjem se smatra vođenje

⁴<http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=19491>

⁵<http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=7251>

očevidnika članova i obavljenih posredovanja, obrada tržišta studentskog rada, obračun i naplata studentske zarade od poslodavca u korist studenta, propisanog doprinosa, naknade za posredovanje te isplata punog iznosa zarade studentu, bez naknade.⁶

Posrednici mogu posredovati pri zapošljavanju samo za studente koji imaju status redovitog studenta. Redovitim studentima smatraju se oni studenti koji studiraju na preddiplomskim ili diplomskim studijima, prema programu koji se temelji na punoj nastavnoj satnici, čiji se trošak redovitog studija, dijelom ili u cijelosti financira iz državnog proračuna. Posrednici imaju pravo i dužnost zastupati studenta u potraživanju zarade za obavljeni posao. Nakon što poslodavac valjano potvrdi obavljanje posla, posrednik solidarno odgovara za poslodavčeve obveze prema studentu. Posrednik ima i dužnost dobit ostvarenu posredovanjem, koristiti u svrhu razvoja i poboljšanja svoje djelatnosti, vezane za unapređenje životnog i radnog standarda studenata. Pri zapošljavanju redovitih studenata zaključuje se Ugovor o djelu redovitog studenta, kojeg posrednik, studentski servis uručuje studentu prije početka, tijekom ili nakon obavljenog posla. Za vrijeme rada preko posrednika pri zapošljavanju, redoviti studenti su obvezno osigurane osobe prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i Zakonu o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu. Studenti mogu obavljati poslove i bez posrednika, a temeljem sklopljenog ugovora o djelu ili autorskom honoraru, u tom slučaju isplaćeni primici se oporezuju kao drugi dohodak.⁷

Slika 3. Studentski centar aplikacija

Izvor: esava.info.hr

⁶<http://www.sczg.unizg.hr/student-servis>

⁷<http://www.sczg.unizg.hr/student-servis>

3. SOCIJALNA EKONOMSKA SLIKA STUDENTSKOG ŽIVOTA U HRVATSKOJ

Za potrebe ovog rada važno je izdvojiti i istraživanje koje je proveo Institut za razvoj obrazovanja pod naslovom: „Socijalna i ekonomska slika studentskog života u Hrvatskoj: nacionalno izvješće istraživanja EUROSTUDENT za Hrvatsku“ provedeno u lipnju 2010. godine putem upitnika. Slijedi prikaz najvažnijih dijelova istraživanja.

U zadnjih se nekoliko godina u sklopu Bolonjskog procesa stavlja sve veći naglasak na važnost osiguravanja „socijalne dimenzije” visokog obrazovanja koja ističe da studenti trebaju moći upisati i završiti svoje studije bez prepreka koje se, između ostaloga, odnose i na njihov socioekonomski status. Imajući u vidu ovako definiranu socijalnu dimenziju, poduzete su konkretne mjere na europskoj razini kojima se potiču vlade u zemljama Europskog prostora visokog obrazovanja na oblikovanje nacionalnih politika za osiguravanje socijalne dimenzije. Jedna od tih mjera je i prikupljanje usporedivih i pouzdanih podataka za praćenje socijalne dimenzije putem rezultata međunarodnog istraživanja EUROSTUDENT. Hrvatska je 2010. godine po prvi puta sudjelovala u istraživanju EUROSTUDENT. Cilj istraživanja je bio prikupiti podatke o demografskom profilu studentskog tijela u Hrvatskoj, socioekonomskom statusu studenata, njihovim troškovima studija, izvorima financiranja, o njihovom zadovoljstvu smještajem za vrijeme studija, radom za vrijeme studija i praznika te o njihovim iskustvima i planovima za akademsku mobilnost. Istraživanje je u Hrvatskoj provedeno u lipnju 2010. godine putem upitnika, postavljenog na internetskoj stranici www.eurostudent.hr, koji su mogli ispuniti svi redoviti ili izvanredni studenti koji trenutno studiraju u Hrvatskoj na preddiplomskoj i diplomskoj razini studija (bilo po predbolonjskom ili bolonjskom programu) na javnim i privatnim visokim učilištima. Realizirani uzorak istraživanja broji 4664 studenata. Manja odstupanja prikupljenih podataka od populacijskih parametara usklađena su utežavanjem podataka prema spolu, dobi, obrazovanju oca i majke, visokom učilištu, razini studija te vlasništvu učilišta (javna ili privatna). Podatke potrebne za populacijske parametre i utežavanje pružio je Državni zavod za statistiku.

3.1. Institucijska struktura studentskog tijela

Hrvatski sustav visokog obrazovanja je binarni sustav, koji uključuje sveučilišne i stručne studije. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, većina studenata u Hrvatskoj upisana je na neki sveučilišni studij (65%), dok je 32% studenata upisano na stručni studij. Velika većina studenata studira na javnim visokim učilištima (93%). Prema istom izvoru, 41% studenata u Hrvatskoj studira u statusu redovitog studenta bez plaćanja školarine, 35% u statusu redovitog studenta uz plaćanje školarine, a 25% u statusu izvanrednog studenta. Drugim riječima, većina studenata u sustavu (60%) plaćaju školarinu ili kao redoviti student uz plaćanje školarine ili kao izvanredni student. Podaci istraživanja EUROSTUDENT pokazuju nam da znatno veći udio studenata koji plaćaju školarinu studira na stručnim (64%) naspram sveučilišnih studija (39%), a ukoliko promatramo studente s obzirom na područje njihovog studija možemo uočiti razlike u njihovom studentskom statusu: pri sveučilišnim studijima udio redovitih studenata bez plaćanja školarine najviši je među studentima prirodnih znanosti (92%), biotehničkih znanosti i umjetničkog područja (79%) te studentima biomedicine i zdravstva (76%), dok je najniži među studentima društvenih znanosti (52%).

3.2. Demografske karakteristike studentskog tijela

Velika većina studenata studij upisuje s 18 ili 19 godina (86%). Veći je udio studenata koji su upisali prvi studij nakon dvadesete godine života na stručnim studijima (18%) naspram sveučilišnih (2%), a i studenti koji trenutno studiraju u statusu izvanrednog studenta u većoj su mjeri studij upisivali nakon dvadesete u usporedbi s redovitim studentima. Žene čine većinu studentskog tijela (56%) i nešto su više zastupljene na sveučilišnim naspram stručnih studija. Distribucija studentica i studenata s obzirom na to kojem akademskom području njihov studij pripada potvrdilo je neke već poznate trendove: značajna većina studenata tehničkih znanosti u ovom istraživanju su muškarci (68%). No, studentice čine većinu studentskog tijela u svim ostalim područjima znanosti, a posebice u humanističkim znanostima (78%). Iako velika većina studenata navodi kako nemaju fizičke ili mentalne teškoće koje utječu na tijek njihovog studija, značajno je kako 15% studenata navodi neku takvu teškoću (kao što su kronične bolesti, tjelesni invaliditet, psihički poremećaji te ostali zdravstveni problemi). Studenti koji su naveli kako se tijekom studija susreću s fizičkim ili mentalnim teškoćama u velikoj mjeri smatraju kako se nedovoljno vodi računa o njihovim problemima (43% navodi kako se uopće ne vodi računa, a još 25% kako se ne vodi računa).

Ukupno 6% studenata imaju djecu. Udio studenata roditelja značajno je viši na stručnim studijima (13%) u usporedbi sa sveučilišnim studijima (2%). Udio studenata koji su roditelji raste s godinama ispitanika: među studentima mlađim od 24 godine tek je 1% roditelja.

3.3. Pristup visokom obrazovanju

Više od polovice studenata je studij upisalo nakon gimnazije (53%), dok se 41% studenata upisalo na osnovi završene četverogodišnje srednje strukovne škole. Oko 4% studenata je studij upisalo nakon trogodišnje srednje strukovne škole. Ukoliko se navedeni podaci promatraju na razini vrste studija, mogu se uočiti značajne razlike u profilu studenata ovisno o tome koju vrstu srednjoškolskog obrazovanja imaju, pa je tako udio gimnazijalaca značajno viši na sveučilišnim studijima (67%) u odnosu na stručne studije (22%), dok je udio studenata koji su prethodno završili srednju strukovnu školu 30% na sveučilišnim, a 63% na stručnim studijima. Studenti čiji roditelji imaju visoko obrazovanje češće su završili gimnaziju, dok su strukovnu školu pak češće završili studenti čiji roditelji imaju niže stupnjeve obrazovanja. Većina studenata nije imala prekid školovanja dulji od godinu dana nakon završetka srednje škole. No, 18% studenata imalo je neki diskontinuitet tijekom školovanja, bilo da je riječ o prekidu između srednje škole i studija ili o prekidu za vrijeme studija. To su češće bili studenti stručnih studija u odnosu na sveučilišne, studenti sa statusom izvanrednog studenta u usporedbi s redovitim studentima te studenti čiji su roditelji nižeg obrazovnog statusa u usporedbi sa studentima čiji roditelji imaju srednju školu ili pak završeno tercijarno obrazovanje. Gotovo polovica (46%) studenata imalo je iskustvo plaćenog posla (većinom povremenog) prije pristupa visokome obrazovanju. Općenito, studenti sveučilišnih studija su nešto češće imali samo iskustvo manjih povremenih poslova (31%) nego studenti stručnih studija (24%), ali je čak četvrtina (25%) studenata stručnih studija imala stalan posao prije upisa na studij, dok je iskustvo takvog posla imalo tek 5% studenata sveučilišnih studija. Iskustva s tržištem rada prije odlaska na studij češće su imali i studenti koji su studij upisali na osnovi kvalifikacije stečene u srednjoj strukovnoj školi, kao i studenti čiji su roditelji nižeg obrazovnog statusa. Studenti prvog stupnja sveučilišnog studija u tek 2% slučajeva ne namjeravaju nastaviti studij, dok 71% već sada iskazuje namjeru nastavka studija za magistra struke. S obzirom na samoprocjenu društvenog položaja, među studentima prvog stupnja sveučilišnog studija ne postoji razlika u pogledu odluke o nastavku školovanja. Međutim, među studentima sveučilišnog diplomskog ili integriranog studija, kao i među prvostupnicima stručnih studija, studenti koji procjenjuju društveni položaj svoje obitelji

višim češće iskazuju namjeru nastavka studija u usporedbi s onima koji obiteljski položaj ocjenjuju kao nizak ili srednji. Studenti koji namjeravaju nastaviti studij u nešto se manjoj mjeri osjećaju financijski opterećeni, tj. u nešto većoj mjeri nego ostali studenti navode kako su im sredstva kojima raspolažu za studij dostatna. Studenti s djecom su izuzetno manje skloni nastavku studija, posebno sveučilišnih.

3.4. Životni troškovi i potrošnja studenata

Prema iskazima studenata, prosječan ukupan iznos troškova za studenta u Hrvatskoj iznosi 15.755 kuna po semestru. Ovaj iznos uključuje i izravne i neizravne troškove studija: u prosjeku semestralni troškovi školarina, upisnina i drugih davanja vezanih uz studij (izravni troškovi) iznose 2.816 kuna, dok troškovi života (neizravni troškovi) iznose gotovo pet puta više: 12.939 kuna. Međutim, treba naglasiti da nisu izdaci svih studenata bliski prosjeku i postoji veliko raspršenje u populaciji. Kada su u pitanju izravni troškovi studija po semestru, tu je središnja razlika između redovitih studenata koji ne plaćaju školarinu i studenata koji plaćaju školarinu (bilo redovitih ili izvanrednih): studenti koji ne plaćaju školarinu u prosjeku troše oko 375 kuna na upisnine ili prijavnice, dok za većinu studenata koji nisu oslobođeni plaćanja školarine, one u prosjeku iznose oko 4.400 kuna semestralno (ili oko 8.800 kuna godišnje). Skupine studenata s najvišim troškovima su studenti privatnih visokih učilišta, izvanredni studenti, studenti s djecom te studenti s vlastitim kućanstvom - u svakoj od njih ustanovljeni su značajno viši studijski i životni troškovi. Stručni studiji, iako kraći trajanjem, financijski su zahtjevniji po studente od sveučilišnih. Troškovi studenata stručnih studija na javnim veleučilištima i visokim školama viši su za preko 25% u odnosu na prosječne troškove svih studenata, i to za hranu, prijevoz, zdravstvo i školarine, a nešto su im viši i troškovi stanovanja. Ovaj se zaključak dijelom može objasniti nalazom da je udio starijih studenata, koji u prosjeku imaju više troškove stoga što često žive samostalno, stalno su zaposleni ili su roditelji, kao i izvanrednih studenata koji ne uživaju potpore vezane uz studentska prava značajno viši na stručnim nego li na sveučilišnim studijima.

3.5. Financiranje studija

Što se tiče iznosa prihoda koji studenti u Hrvatskoj imaju mjesečno na raspolaganju, u prosjeku su sudionici istraživanja EUROSTUDENT naveli kako mjesečno dobivaju novčanu

potporu ili zarađuju u iznosu od 1.937 kuna. Glavni izvor financiranja studenata je obitelj. 82% studenata je navelo da se oslanja na taj izvor. Stipendije je kao izvor prihoda navelo 28% studenata, i to u prosječnom iznosu od 807 kuna mjesečno. Studentske stipendije predstavljaju značajniji izvor prihoda za studente sveučilišnih studija, one koji ne plaćaju školarinu i naročito studente koji žive u studentskom domu. Dakle, najprisutnije su u skupinama čiji su troškovi studija najniži. Međutim, čak i među studentima smještenim u studentskim domovima stipendije predstavljaju u prosjeku tek trećinu prihoda. Zajmove koristi tek 3% studenata. Značajno je da studenti na stručnim studijima imaju nižu šansu za ostvarivanje stipendije u odnosu na studente sveučilišnih studija: 33% studenata sveučilišnih studija prima stipendiju, u odnosu na 18% studenata stručnih studija. Također, stipendije su koncentrirane kod redovitih studenata oslobođenih plaćanja školarine; čak 40% njih prima neku stipendiju, dok je to slučaj sa tek 21% redovitih studenata koji plaćaju školarinu.

3.6. Plaćeni poslovi tijekom studija i raspolaganje vremenom

Više od polovice studenata ne radi tijekom semestra, dok je 45% studenata tijekom semestra u kojem je provedeno istraživanje obavljalo neki plaćeni stalan (18%) ili povremeni posao (27%). No, podaci pokazuju i da je udio stalno zaposlenih znatno veći među studentima stručnih (29%) u odnosu na sveučilišne studije (12%). Studenti koji svoj društveni položaj procjenjuju kao nizak, kao i studenti čiji su roditelji završili samo osnovnu školu, češće su radili stalan posao tijekom semestra. Nešto više od polovice studenata radilo je plaćeni posao za vrijeme praznika, dok njih 47% nije imalo takvog radnog iskustva. Studenti su nešto češće tako radili nego studentice, a polaznici stručnih studija (60%) češće nego studenti sveučilišnih studija (49%). Najviše studenata tijekom prosječnog tjedna u učenju i studiranju provede više od 30 sati, dakle ekvivalent punog radnog vremena, što je u skladu s ECTS normom. Studenti koji studiraju na stručnim studijima imaju nešto slabiji intenzitet studijskih obveza u odnosu na njihove kolege na sveučilišnim studijima. Ne iznenađuje podatak da su osobe koje provode manje vremena u učenju studenti koji rade, studenti koji imaju djecu te izvanredni studenti. Udio studenata koji troše više od 30 sati na studijske obveze varira ovisno o području studija, čak i ukoliko u obzir uzmemo samo redovite studente sveučilišnih studija. Takvih je najviše među studentima s područja biomedicinskih znanosti i zdravstva (90%). Podaci su pokazali da što studenti više vremena provode u učenju i/ili poslu manje su zadovoljni svojim radnim opterećenjem. (http://www.finhed.org/media/files/05EUROSTUDENT_Nacionalno_izvjesce_RH_2011.pdf).

4. LOŠA ISKUSTVA U OBAVLJANJU STUDENTSKOG POSLA

Poslodavci već godinama studentski rad koriste za izvlačenje sredstava iz poduzeća, odnosno izbjegavanje oporezivanja. Završetkom obaveznih predavanja za studente se približava stresno razdoblje ispitnih rokova i upisivanje ocjena u indeks nakon kojega će jedan dio studentske populacije spakirati svoje kofere i napustiti studentske domove. Jeftinu studentsku prehranu zamijenit će mamina kuhinja, a cijelo noćno učenje pretvorit će se u ljenčarenje i odmor na plaži. Završetkom ispitnih rokova za jedan velik dio studenata pravi rad tek počinje. Ljetnu pauzu od predavanja mnogi će tako iskoristiti za pronalazak posla i rad preko Studentskog servisa uz pomoć kojega će zaraditi za džeparac, platiti stanarinu ili kupiti knjige. Međutim, kako je "Lijepa naša" poznata po tome da malošto u njoj funkcionira onako kako bi trebalo, tako je i rad preko Student servisa, koji bi trebao biti na obostrano zadovoljstvo poslodavaca i studenata, zapravo sramotno iskorištavanje i kršenje zakona. Studenti zapravo predstavljaju jeftinu radnu snagu koja, zbog nemogućnosti izbora, šuti i radi kako bi „zaradili koju kunu.“ Jer, bolje išta nego ništa. Od studenata se tako očekuje svakodnevni rad na puno radno vrijeme i, po mogućnosti, na dulje razdoblje. Ako studenti ne ispunjavaju navedene uvjete, neka se ne javljaju na natječaj, stoji u jednom od oglasa. Nadalje, od studenata se očekuje da za malo novca rade jednake poslove kao i stalni zaposlenici tvrtke. Zanimljiv je oglas tako objavila tvrtka teamsport.hr koja traži sljedeće: „Studenta/cu za rad u trgovini sportske obuće, odjeće i opreme (rad na kasi/naplata, ažuriranje web stranice, izrada ponuda/prezentacija). Radno vrijeme svaki dan od 16 do 19 radni dan, subotom 9-13 sati. Cijena sata 20 kn. Od kandidata očekujemo poznavanje asortimana sportske opreme (nogomet, košarka), rad na računalu (Excel, Power Point, Photo shop), iskustvo rada u maloprodaji.“ Za cijenu od 20 kn po satu navedena tvrtka od jednoga studenta traži obavljanje poslova koje bi, realno trebale raditi bar dvije osobe. Uz naglasak na rad svakog dana i iskustvo u maloprodaji. I mnogobrojni „highstreet“ dućani jedva čekaju ljetu, kada umjesto redovnih zaposlenika koji odlaze na godišnje odmore, posao u prodavaonicama preuzimaju studenti. Pronašli smo koje sve uvjete morate ispunjavati za posao u popularnom H&M-u. U oglasu je navedeno: „Tražimo studente/ice za rad u H&M poslovnici na Cvjetnom trgu na duži period. Radno vrijeme po dogovoru (traži se izrazita fleksibilnost kod dogovaranja radnog vremena). Cijena sata 20 kn.“ Što za H&M znači izrazita fleksibilnost oko radnog vremena, ispričala nam je jedna studentica koja je radila u navedenoj trgovini u Zagrebu: "Radila sam u H&M-u preko studentskog ugovora nešto manje od pola godine u vrijeme kada sam bila apsolventica. Kako sam odslušala predavanja, bila sam im

dostupna svakodnevno u ono vrijeme koje im je trebalo, što redovni studenti s obavezama na fakultetu ne mogu. Što se tiče isplate plaća i satnice tu su korektni i nikada nisu kasnili, ali što se tiče radnoga vremena to je druga priča. Raspored za studente mijenja se i po nekoliko puta u tjednu. Ponekad se znalo dogoditi da dođem na posao pa me pošalju doma jer im toga dana ipak ne trebam, a ponekad su me na dan kada sam slobodna znali zvati mogu li doći raditi. Ispada kao da studenti studiraju da bi mogli raditi, a ne da rade kako bi mogli studirati i financirati se”, priča studentica i dodaje da je kao studentica radila sve poslove kao i stalni zaposlenici, od vas se traži da sve znate i ne smijete pogriješiti, a satnica od 20 kuna znatno je manja od one koju imaju stalni zaposlenici.” Slična je situacija i s Aquaparkom Adamovac u Sesvetama koji veoma često traži studente za rad. “Dakle, ja sam radila kod njih”, piše jedna studentica i dodaje: “Tko god se tamo prijavio za posao, nije dugo ostao. Posao je iznimno naporan jer radi svega par ljudi od najavljenih 30! Nema rasporeda rada. Ako pitaš kada treba doći, kažu „nazvat ćemo vas“. Znaju poslati doma nakon 2 sata ako nema posla. Znali su otkazati ljudima koji su već bili na putu za posao ako nema mušterija. Sve u svemu, ako nemaš čelične živce za arogantne i samodopadne gazde, moj savjet je-bolje ne radi. Prednost je jedino poštena isplata zarađenoga.” Riječki i Novi list prije nekoliko mjeseci pisao je kako je sindikat u HT-u upozorio kako ta tvrtka sve više koristi studente kao radnu snagu, dok istovremeno kao tehnološki višak zbrinjava stalno zaposlene radnike i kako se već godinama studentski rad, koristio za “izvlačenje” sredstava iz poduzeća, odnosno izbjegavanje oporezivanja. Nadalje, studenti mogu raditi s opasnim materijalima, dulje od zakonom određenog, nema nikakvih ograničenja uz njihov dnevni, tjedni, noćni rad, a poslodavci u praksi to jako dobro iskorištavaju. Iz navedenih primjera jasno je da se studentski rad koristi kao jeftinija zamjena za klasičan radni odnos, a mnogi studenti, ne imajući izbora, pristaju na izrabljivanje kako bi si bar malo podigli studentski standard. Ovoga problema svjesno je i Ministarstvo koje je najavilo izradu novoga pravilnika o poslovima koje studenti mogu obavljati i pod kojim uvjetima. Navedenim bi se pravilnikom trebale spriječiti situacije kojima student u praksi obavlja posao koji ima obilježje stalnog radnog odnosa, no kada će taj pravilnik ugledati svjetlo dana, za sada je nepoznato, a sustav rada studenata neuređen i nepošten. S druge strane da nebi bilo sve tako crno postoje i oni pozitivni slučajevi koji ulijevaju barem neku nadu i budućnost za studente, no njih je nažalost jako malo. (<http://www.dnevno.hr/novac/evo-zasto-mladi-odlaze-otkrivamo-koji-poslodavci-izrabljuju-studente-istovremeno-otpustaju-stalne-zaposlenike-809960/>),⁸

⁸ Loša iskustva studenata s kojima su se susreli prilikom obavljanja posla. (24. svibnja 2017.).

5. MATERIJALI I METODE

Za uspješno pisanje završnog rada potrebni su različiti podaci i metode. U ovom radu korišteni su materijali i metode koji se mogu podijeliti na primarne i sekundarne izvore. Kao sekundarni izvori podataka korištene su knjige iz područja ekonomije i poslovne etike, mnogobrojni časopisi te web izvori. Sa druge strane, u radu su korišteni podaci dobiveni vlastitim istraživanjem.

Ponekad je vrlo teško ili nemoguće opažati ponašanje ljudi ili saznati njihovo neposredno doživljavanje u nekim situacijama. Da bi se na što bolji način došlo do takvih podataka korištena je metoda anketiranja na prigodnom uzorku studenata Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima. Anketa podrazumijeva skup postupaka pomoću kojih se pobuđuju, prikupljaju i analiziraju izjave ljudi kako bi se saznali podaci o njihovom ponašanju ili o njihovim stavovima, mišljenjima, preferencijama, interesima i slično, radi statistike, ispitivanja javnog mnijenja, tržišta ili kao temelj za potrebe medicinskog, sociološkog ili nekog drugog istraživanja.

Prema Giddensu (2007): „Anketa je po prirodi kvantitativno ispitivanje. Anketna ispitivanja imaju cilj skupiti podatke koji se mogu statistički obraditi kako bismo došli do uzoraka ili pravilnosti“. Anketna istraživanja često se oslanjaju na upitnike kao glavna sredstva za stjecanje traženih podataka. Upitnici se mogu davati osobi ili istraživaču, ili se ispitanicima mogu slati običnom ili elektroničkom poštom. Skupinu koja se anketira ili proučava sociolozi zovu populacijom. Katkad je moguće anketirati populaciju koja se sastoji od nekoliko tisuća ljudi. U anketama postoje dvije vrste upitnika. Neki upitnici sadržavaju skup zatvorenih pitanja, na koja je moguć samo određen broj ponuđenih odgovora, recimo „Da/ne/ne znam“ ili „Vrlo vjerojatno/vjerojatno/malo vjerojatno“. Prednost takvih upitnika jest u tome što se oni jednostavno uspoređuju i prebrajaju jer sadržavaju samo malen broj kategorija. Drugi su upitnici otvoreni. Ispitanici imaju mogućnost stajališta izraziti svojim riječima te nisu ograničeni izborom određenih odgovora. Upitnici s otvorenim pitanjima obično pružaju detaljnije informacije od zatvorenih upitnika. Istraživač može slijediti odgovore i na temelju njih bolje će razumjeti mišljenje ispitanika. S druge strane pomanjkanje standardiziranih mjerila za procjenu znači da će ih biti teže statistički uspoređivati. Pitanja u upitniku obično su organizirana tako da skupina istraživača ili jedan istraživač može postavljati pitanja i bilježiti odgovore prema prethodno utvrđenom redu. Sva pitanja moraju razumjeti i ispitivači i ispitanici.

U izradi ankete korištene za potrebe završnog rada sudjelovali su studenti VGUK-a smjera „Menadžment u poljoprivredi“ uz stručnu pomoć profesorice dr.sc. Sandre Kantar. Anketa se sastoji od ukupno 25 pitanja i podijeljena je u 3 dijela:

1. OPĆENITO O STUDENTSKOM RADU (4 pitanja)
2. KARAKTERISTIKE STUDENTSKOG RADA (15 pitanja)
3. SOCIO-DEMOGRAFIKONSKI PODACI (6 pitanja)

Većina pitanja u anketi (prilog 1) je zatvorenog tipa dok je jedan dio pitanja otvorenog tipa čime se je željelo dati više prostora i kreativnosti ispitanicima prilikom ispunjavanja ankete. Svi prikupljeni podaci će biti obrađeni i prikazat će se u obliku tablica i grafikonikona.

Isto tako treba naglasiti da su rezultati ovog istraživanja bili prezentirani na Agronomijadi u Crnoj Gori (2016) od strane studenata Ivana Šipuljaka i Ružice Višak gdje je osvojeno solidno 3. mjesto.

6. REZULTATI I INTERPRETACIJA ISTRAŽIVANJA

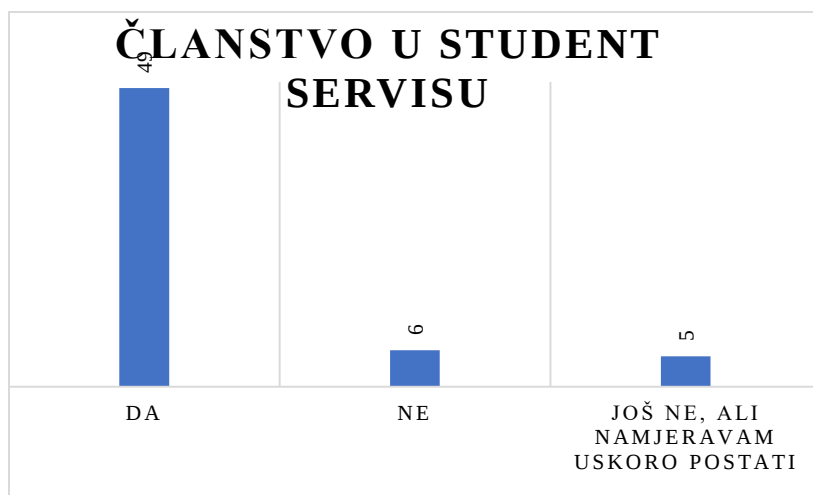
Istraživanje je bilo provedeno na uzorku od 61 studenta Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima od kojih je 60,7 % pripadnica ženskog spola i 39,3 % pripadnika muškog spola. Svi ispitanici studiraju na redovnom studiju. Oko polovica ukupnog broja anketiranih studenata su „brucoši“, odnosno studenti prve godine, a druga polovica studenata je podjednako zastupljena po smjerovima „Bilinogojstvo“ i „Menadžment u poljoprivredi“.

Većina ispitanika živi na selu, nešto manje ih živi u gradu i u velikom gradu, a najmanje ih živi u manjem mjestu. Najzastupljenija županija iz koje dolaze je Koprivničko-križevačka te Zagrebačka i Grad Zagreb, a nakon njih slijedi Međimurska, Varaždinska, Bjelovarsko-Bilogorska, Karlovačka, Krapinsko-zagorska i Osječko-baranjska županija. Studenti pretežito žive u mješovitim tipu gospodarstva.

Anketno istraživanje provedeno je sa studentima koji imaju neko iskustvo u obavljanju honorarnog, dodatnog, odnosno studentskog posla. Podaci dobiveni istraživanjem podijeljeni su u 3 cjeline na način da slijede raspored pitanja u anketi.

6.1. Općenito o studentskom radu

Grafikon 1. Članstvo u Student Servisu

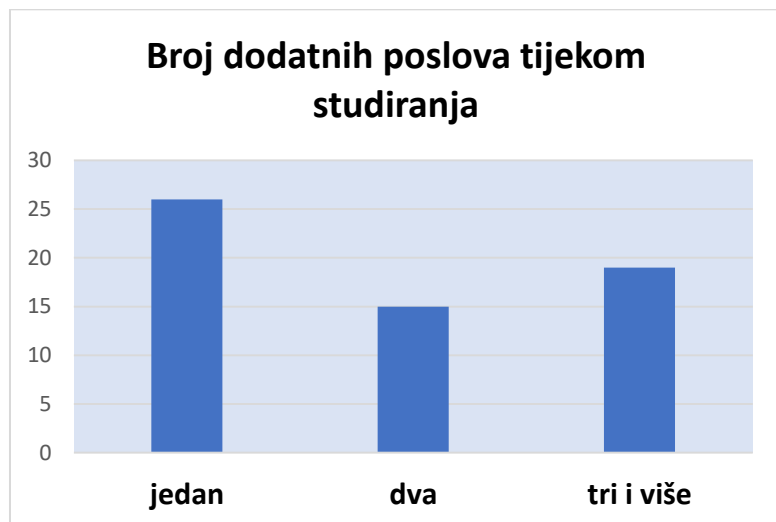

Izvor: Vlastito istraživanje

S obzirom na očekivani broj studenata koji su pristali na sudjelovanje u anketi, na pitanje jesu li članovi Student servisa dobili smo pozitivan odgovor od 49 studenata koji su odgovorili

da koriste tu uslugu, dok njih 6-ero nisu članovi, a 5 studenata se namjerava uskoro učlaniti. Student servis im pomaže u snalaženju i posredovanju pri zapošljavanju.

Grafikon 2. Broj poslova

Izvor: Vlastito istraživanje

Studiranje iziskuje jako puno vremena. No, ipak se može pronaći vremena za dodatni posao ako se to želi. Ovaj grafikon pokazuje da više od 50% studenata radi jedan posao, a ostali dva, tri ili čak i više poslova uz studiranje.

Tablica 2.Vrsta posla

	VRSTA POSLA	<i>f</i>
1.	ugostiteljstvo	9
2.	promocijske aktivnosti	6
3.	rad u trgovini	5
4.	rad u skladištu	4
5.	poljoprivredni poslovi	4
6.	rad u građevinarstvu	3
7.	administrativni poslovi	3
8.	poslovi dostave	2
9.	čuvanje djece	1
10.	ostalo ⁹	9
11.	Nije odgovorio/la	15
UKUPNO		61

Izvor: Vlastito istraživanje

Na pitanje o vrstama posla kojeg su obavljali njih 9 odnosno 14,75% obavljalo je poslove u ugostiteljstvu, što je najveći udio jedne vrste dodatnog posla. Nešto manje njih (9,84%)

⁹trener fitnessa, pisanje članaka za web stranicu, prodaja na tržnici, broker, rad laboratoriju, rad u proizvodnom pogonu, fotografiranje, selidbe, rad u prehrambenoj proizvodnji

obavljalo je poslove promocijskih aktivnosti. U trgovini je radilo 8,20% ispitanika, dok na rad u skladištu i poljoprivredne poslove otpada jednak udio od 6,56 %. Poslovi kao što su rad u građevinarstvu, administrativni poslovi, poslovi dostave i čuvanje djece zastupljeni su u manjoj mjeri, a ispitanici su naveli i poslove kao što su trener fitnessa, pisanje članaka za web stranicu, prodaja na tržnici, broker, rad u laboratoriju, rad u proizvodnom pogonu, fotografiranje, selidbe i rad u prehrambenoj proizvodnji. Uslijedilo je pitanje o razlozima za obavljanje dodatnog posla. (tablica 3).

Tablica 3. Razlog/motivacija za obavljanje dodatnog posla

	Razlog obavljanja dodatnog posla/rada	f
1	da uvećam svoje prihode i osobnu potrošnju	23
2	da uvećam svoje prihode i prihode svoje obitelji	7
3	da financiram dio svog školovanja	7
4	iskoristio/la sam iznenadnu priliku koja mi se ukazala	5
5	imam dovoljno slobodnog vremena za dodatni posao/rad	2
6	želim steći radno iskustvo kako bi se kasnije mogao lakše zaposliti	2
7	kombinacija gore navedenih poslova/rada	11
8	Nije odgovorio	4
	UKUPNO	61

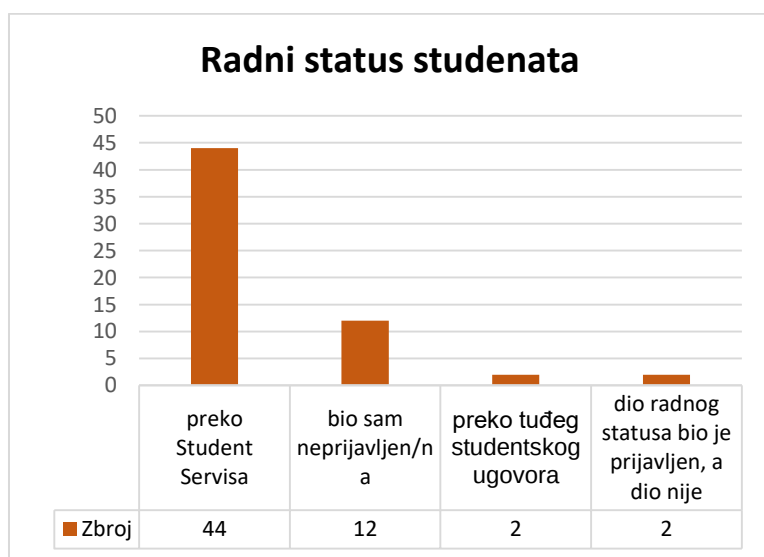
Izvor: Vlastito istraživanje

Mladi ljudi vole istraživati i nadopunjavati svoja iskustva, pa zato istovremeno rade, školuju se i tako pokazuju koliko im je stalo do sebe i vlastite budućnosti. Teško je raditi, a još teže zaraditi vlastiti novac. Kao glavni razlog obavljanja dodatnog posla ističe se uvećanje vlastitih prihoda i osobne potrošnje, što je navelo 40,35% ispitanika. Njih 19,30% navelo je kao razlog kombinaciju svih ponuđenih odgovora, dok je svega njih 2 odnosno 3,51% dodatni posao obavljalo kako bi stekli iskustvo te kasnije lakše pronašli posao. Ovaj podatak je očekivani jer je glavni razlog zbog kojeg se ljudi odlučuju na neki posao stvaranje većih prihoda. Dodatni posao iziskuje reguliranje radnog statusa studenta, pa smo zato htjeli znati kako su naši studenti to učinili (grafikon 3).

6.2 Karakteristike studentskog rada

Regulacija radnog statusa studenta vrlo je važna kako za studenta tako i za poslodavca. I jedna i druga strana žele da njihova međusobna suradnja bude izvršena na pravedan, regularan i sukladno sa zakonom propisan način. Upravo iz tog razloga nastao je Student servis koji izdajući ugovor osigurava obje strane. Mnogi poslodavci rado zapošljavaju studente te ih plaćaju uz puno manje troškove nego što bi imali kada bi zaposlili pravog radnika. Niti studenti se tome ne protive jer im je važno da dobiju priliku za obavljanje posla.

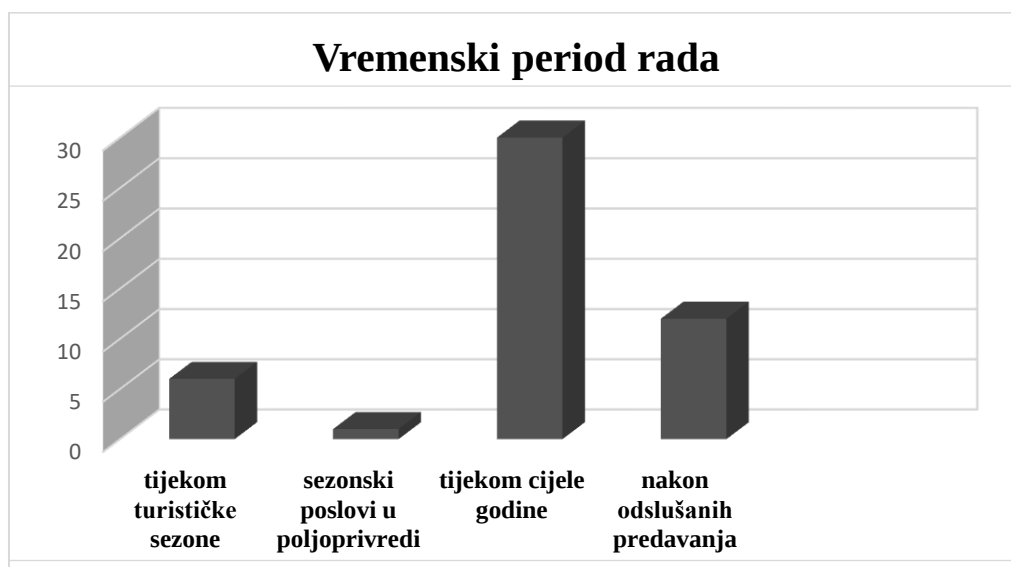
Grafikon 3. Regulacija radnog statusa studenata

Izvor: Vlastito istraživanje

Pozitivan rezultat ovog istraživanja je taj da je njih 72,13% bilo prijavljeno preko Student servisa. No ispostavilo se da ipak jedan dio njih točnije 19,68 % radi na nepropisan način što je svakako znak da bi se moralo educirati studente o mogućim posljedicama za njih u koliko obavljaju neki posao na nepropisan način.

Grafikon 4. Vremenski period obavljanja rada

Izvor: Vlastito istraživanje

Tijekom analize naišlo se na jedan pomalo neočekivani podatak. Naime, kako je istraživanje provedeno na redovnim studentima bilo je za očekivati da većina njih posao obavlja nakon odslušanih predavanja, tijekom turističke sezone i sl. no upravo suprotno: velika većina studenata bez obzira na to što su polaznici redovitog studija uspijevaju raditi tijekom cijele godine. Da bi studenti ostvarili zaradu moraju odraditi dogovorenu satnicu ili neko određeno radno vrijeme što ovisi o obujmu posla (grafikon 5).

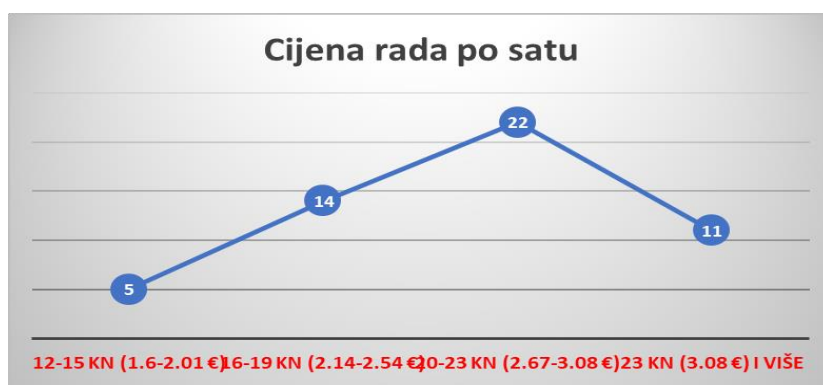
Grafikon 5. Dnevni broj sati rada

Izvor: Vlastito istraživanje

Na postavljeno pitanje o dnevnom broju radnih sati, najviše ispitanika je odgovorilo da su radili puno radno vrijeme, nekolicina je radila pola radnog vremena, a vrlo mali broj je radio prema potrebi. Dakle, iz ovog se može zaključiti da su studenti veoma dobro organizirani kako bi mogli uskladiti radno vrijeme od 8 sati na dan uz odlazak na predavanja i učenje. To nije nimalo lako i jasno je da studenti slobodnog vremena imaju jako malo ili ga gotovo nemaju. Glavna motivacija za obavljanje rada je prvenstveno novac. Poslodavci mogu plaćati studente po satu ili po danu. Većina ispitanih studenata plaćeno je po satu (grafikon 6), a tek manji dio je plaćen po danu rada (grafikon 7).

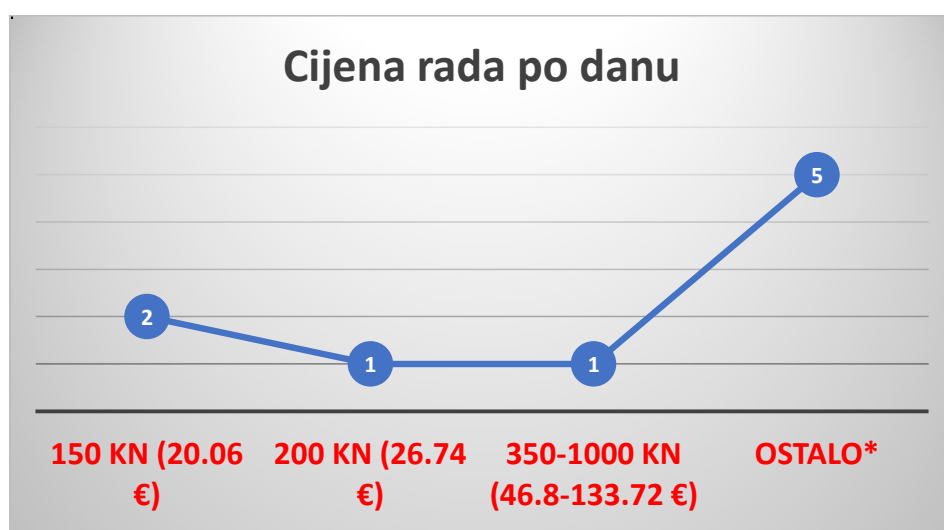
Grafikon 6. Cijena rada po satu

Izvor: Vlastito istraživanje

Najčešći način isplate studenata je po odrađenom broju sati. Od ukupno 52 studenata čiji je rad plaćen po satu, njih 5-ero je zarađivalo 12,00-15,00 kuna po satu (1,6-2,01 €), 14 studenata plaćeno je 16,00-19,00 kuna po satu (2,14-2,54 €), najveći broj studenata (22 studenata) ostvario je cijenu rada po satu od 20,00-23,00 kuna (2,67-3,08 €), dok je 11-ero studenata bilo plaćeno 23,00 kune po satu (3,08 €). S obzirom na ove podatke može se reći da su studenti bili solidno isplaćeni za svoj rad. Iznimka su studenti koji su obavljali fizički zahtjevnije poslove nego ostali, ali za isti nisu bili pravedno plaćeni. Takve situacije su rijetke ali ih nažalost još uvijek ima.

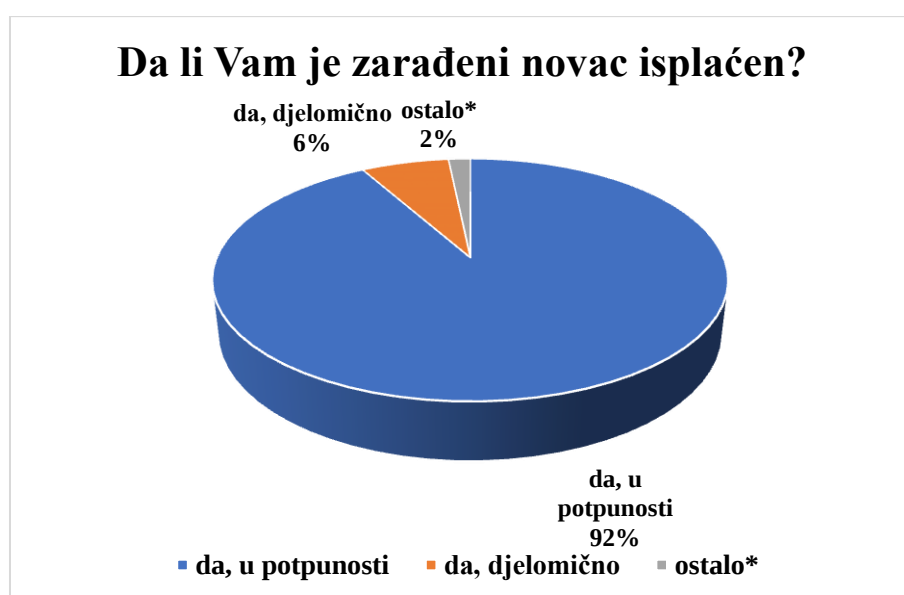
Grafikon 7. Cijena rada po danu

Izvor: Vlastito istraživanje

Preostalih devet ispitanika bilo je plaćeno po danu obavljenog posla. Najveću dnevnicu zaradilo je dvoje studenata u iznosu od 150,00 kuna (20,06 €), jednom studentu dnevnicu je bila 200,00 kuna (26,74 €), a jednom studentu dnevnicu se kretala u nevjerojatnom rasponu od 350,00-1.000,00 kuna (46,8-133,72 €). Ovo je zasigurno ohrabrujući podatak i potiče na motivaciju za daljnjim radom onih koji još do sada nisu imali iskustava o radu a žele ga imati. Nadalje istraženo je koliko su poslodavci poštteni u isplati novaca studentima.

Grafikon 8. Isplata zarađenog novca

Izvor: Vlastito istraživanje

Svaki rad koji je obavljen treba bi biti novčano nagrađen, pa tako i isplaćen po Ugovoru o djelu koji se sklapa sa poslodavcem. Iz grafikona 8 je vidljivo da je u 92 % slučajeva novac u potpunosti isplaćen, dok je u 6 % slučajeva djelomično isplaćen. To je podatak koji ulijeva nadu studentima jer nitko ne želi raditi neki posao, a da za to ne bude pošteno i u cijelosti isplaćen. Ako se kojim slučajem desi situacija da poslodavac ne želi isplatiti studenta on bi se svakako trebao obratiti nadležnim institucijama za pomoć. Uz zaradu, jednako je važno u kakvim uvjetima studenti rade i koliko su zadovoljni svojim poslom a to se detaljnije opisuje u sljedećem grafikonu.

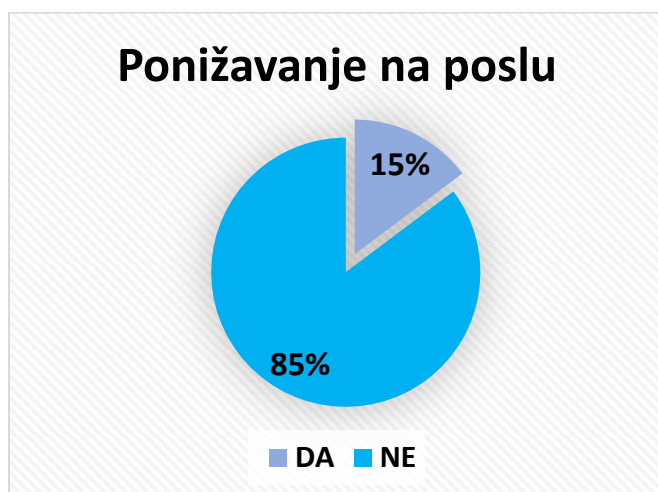
Grafikon 9. Zadovoljstvo uvjetima na radu

Izvor: Vlastito istraživanje

Poznato je da je dobar radnik – zadovoljan radnik. Zato se htjelo saznati da li su ispitanici zadovoljni uvjetima na radu (grafikon 9). Veći broj studenata (njih 48) se izjasnilo da je zadovoljno uvjetima na radu. Neki od njihovih razloga za zadovoljstvo su: kolegijalnost na radnom mjestu, pravovremena isplata, dobra radna atmosfera... Nezadovoljnih studenata je bilo puno manje (što je dobar pokazatelj) i oni su kao glavni razlog nezadovoljstva naveli da su obavljali rad koji nije bio naveden u Ugovoru o radu. Nezadovoljstvo u radu može se javiti kao posljedica ponižavanja na poslu, pa smo zato pitali naše studente, da li im se tako nešto dogodilo.

Grafikon10. Doživljeno ponižavanje na poslu

Izvor: Vlastito istraživanje

Osoba koja zlostavlja kolege i kolegice na poslu uništava i njihove živote, živote njihovih obitelji, ali često i vlastitu obitelj. Takva vrsta ponašanja naziva se mobing, a to je engleski izraz za zlostavljanje na radnom mjestu. „Mobing kao psihološki teror u poslovnom životu odnosi se na neprijateljsku i neetičku komunikaciju koja je usmjerena na sustavan način od strane jednog ili više pojedinaca, uglavnom prema jednom pojedincu, koji je zbog mobinga stavljen u poziciju u kojoj je bespomoćan i u nemogućnosti da se obrani u njoj od stalnim maltretirajućih aktivnosti. One se obavljaju s visokom učestalošću i u dužem vremenskom razdoblju“ (Kostelić-Maretić, 2005). Zato je potrebno što prije zaustaviti takvu osobu i baviti se promjenom njezina ponašanja, kao i sa zlostavljačem u obitelji. Konkretno, udruzi Mobbing se godišnje javi oko 1500 osoba koje, pritisnute bezizlaznom situacijom na poslu, svakodnevnim ponižavanjem i prijetnjama otkazom potraže savjet i stručnu pomoć. Stvaran je broj žrtava mobinga mnogo veći. Čak 15 % naših ispitanika doživjelo je ponižavanje na poslu, kao što je psihičko i fizičko zlostavljanje.

7. ZAKLJUČAK

Studentski život podrazumijeva financijski izdatak za studente i roditelje, pa kako bi se donekle umanjili troškovi studiranja i studentskog života, studenti odlaze u potragu za raznim poslovima. Studenti rade sve moguće poslove koji su donekle povezani sa strukom za koju se obrazuju, ali mnogo ih je više koji sa poljoprivredom nemaju nikakve dodirne točke. Studenti žele pokazati da mogu i hoće misliti o vlastitoj budućnosti tako da već sada preuzimaju odgovornost za uspješno studiranje i snose dio troškova, što je vrlo važno. Činjenica je da je mladih obrazovanih ljudi sve više, a ponuda poslova sve manja. Većina poslova koji se nude preko Student servisa su jednostavni poslovi koji su fizički zahtjevniji. Raditi i studirati istovremeno nije lagan posao. Ponekada se to odražava i na slabiji uspjeh u studiranju i polaganju ispita, često i kao posljedica nedolaska na nastavu. To je rizik kojeg su studenti svjesni jer obavljanjem dodatnog studentskog rada dovode u pitanje uspješno polaganje ispita a samim time i završetak studija. Temeljem ovog istraživanja dobivena je jasnija slika o volji studenata Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima za radom, koja se može usporediti sa sličnim istraživanjima. Želju za radom pokazuje veći broj studenata sa Učilišta nego studenti ostalih studija koje uglavnom financiraju roditelji. Nadalje, bez obzira na to što su svi studenti sa Učilišta polazili redoviti studij, velika većina njih radi tijekom cijele godine što nije slučaj za studente ostalih studija. Kada je riječ o glavnom motivu zbog kojeg su studenti „prisiljeni“ raditi i oko čega se danas sve nažalost okreće je novac. U tom segmentu situacija nije zadovoljavajuća jer podaci koji su dobiveni ovim istraživanjem ukazuju na to da se studentski rad podcjenjuje te da većina poslodavaca (ne svi, ali većina da) iskorištava studente i neadekvatno ih isplaćuju za izvršeni rad. To nikako nije dobro te je potrebno uložiti puno truda da se to spriječi. Visina zarađenog novca je individualna te ju je teško usporediti sa zaradama studenata sa ostalih studija jer ona prvenstveno ovisi o poslodavcu. Ipak, pozitivno je to da nekoliko studenata zarađuje pristojnu svotu novaca. Iznenaduje i činjenica da studenti nisu izbirljivi što se tiče opisa posla nego prihvaćaju i rade široku lepezu poslova. Jedan od problema na koji upućuje ovo istraživanje je neregulacija radnog statusa studenata što znači da dio studenata radi neprijavljeno, odnosno bez osiguranja i bez ikakvih prava iz radnog odnosa. U današnje vrijeme „rad na crno“, odnosno neprijavljen rad se strogo kažnjava. Postoji i praksa ponižavanja na poslu, što je također zakonom kažnjivo. To su sve činjenice za koje bi se trebala pobrinuti država i nadležna državna tijela koja, čini se, ne posvećuju ovoj temi puno pažnje. No, ohrabruje izjava nekolicine studenata koji su voljni nastaviti raditi posao kojeg trenutno rade, i u budućnosti, kao eventualni stalni posao. U svakom slučaju,

riječ je o vrlo pozitivnoj pojavi jer, studenti stječući iskustvo u poslu uvećavaju šanse za zasnivanjem stalnog radnog odnosa te ih rad kao i sve ostale čini sretnima. Općenito, ovakvih istraživanja o radu studenata sa stručnih studija nema mnogo pa se može zaključiti da je ovaj završni rad dao doprinos u pogledu socioekonomske slike studenata u Hrvatskoj na stručnim studijima.

8. LITERATURA

Knjige:

1. Bebek, B. i Kolumbić, A. (2004) **Poslovna etika**. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o.
2. Franičević, V. i Puljiz, V. (ur.), (2009) Rad u Hrvatskoj: pred izazovima budućnosti. Zagreb: Sveučilišna tiskara d.o.o.
3. Giddens, A. (2007) **Sociologija**. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
4. Karpati, T. (2001) **Etika u gospodarstvu**. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku
5. Kostelić-Maretić, A. (2005) **Mobing: psihičko maltretiranje na radnom mjestu**. Zagreb: Školska knjiga.
6. Potočnjak, Ž. i sur., (2007) **Radni odnosi u Republici Hrvatskoj**. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu
7. Samuelson, P. i Nordhaus, W. (2010) **Ekonomija**. Zagreb: MATE d.o.o.
8. Sunajko, G. i sur., (2011) Ekonomski leksikon. Čakovec: Tisak i uvez.
9. Žitinski, M. (2006) **Poslovna etika**. Dubrovnik: Sveučilište u Dubrovniku

Članci s interneta:

1. Begović, K.: Zapošljavanje redovitih studenata, <http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=7251> (10. srpnja 2017.)
2. Dobrodošli na stranicu Student servisa: <http://www.sczg.unizg.hr/student-servis> (24. svibnja 2017.)
3. Dodatni rad prema novom Zakonu o radu: <http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=19491> (10. srpnja 2017.)
4. Evo zašto mladi odlaze: Otkrivamo koji poslodavci izrabljuju studente, a istovremeno otpuštaju stalne zaposlenike!: <http://www.dnevno.hr/novac/evo-zasto-mladi-odlaze-otkrivamo-koji-poslodavci-izrabljuju-studente-istovremeno-otpustaju-stalne-zaposlenike-809960/> (24. svibnja 2017.)

5. Honorarni posao: <http://www.honorarniposao.net/> , (10. srpnja 2017.)
6. Individualni i kolektivni radni odnosi: <http://www.sindikatzrenjanin.org>, (22. svibnja 2017.)
7. Socijalna i ekonomska slika studentskog života u Hrvatskoj, Institut za razvoj obrazovanja, Zagreb 2011.:

http://www.finhed.org/media/files/05EUROSTUDENT_Nacionalno_izvjesce_RH_2011.pdf, (10. srpnja 2017.)

9. PRILOZI

Prilog 1. Provedena anketa

STUDENTSKI RAD

Poštovani studenti/ce,

Pred Vama se nalazi anketni upitnik kojim studenti II. godine smjera Menadžmenta u poljoprivredi žele istražiti Vaše iskustvo i stavove vezane uz obavljanje dodatnog rada tijekom studiranja. Pod dodatnim radom mislimo na rad kojeg ste zadnje obavljali, odnosno onaj kojeg obavljate u trenutku anketiranja. Molimo Vas da svojim iskrenim odgovorima doprinesete našem istraživanju. Na svako pitanje zaokružite samo jedan odgovor. Anketa je anonimna, a rezultati će se koristiti za kolegij „Osnove poslovne etike“.

Unaprijed hvala!

I. OPĆENITO O STUDENTSKOM RADU

1. Jeste li član Student servisa?

- a) da
- b) ne
- c) još ne, ali namjeravam uskoro postati

2. Koliko ste dodatnih poslova tijekom svog studiranja obavljali?

- a) jedan
- b) dva
- c) tri i više

3. Koju vrstu posla ste radili?

- a) ugostiteljstvo
- b) administrativni poslovi
- c) rad u skladištu
- d) rad u trgovini
- e) rad u građevinarstvu
- f) čuvanje djece
- g) posao animatora
- h) promocijske aktivnosti (unaprjeđenje prodaje, punjenje polica, dijeljenje letaka i sl.)
- i) hostesiranje
- j) poslovi dostave
- k) poljoprivredni poslovi
- l) poslovi u turizmu

m) nešto drugo (molimo, upišite):

_____.

4. Zašto ste se odlučili za obavljanje dodatnog posla/rada?

- a) da uvećam svoje prihode i osobnu potrošnju
- b) da uvećam svoje prihode i prihode svoje obitelji
- c) da financiram dio svog školovanja
- d) imam dovoljno slobodnog vremena za dodatni posao/rad
- e) dodatni posao/rad nije bio moj izbor
- f) želim steći radno iskustvo kako bih se kasnije mogao lakše zaposliti
- g) iskoristio/la sam iznenadnu priliku koja mi se ukazala

II. KARAKTERISTIKE STUDENTSKOG RADA

5. Na koji način je Vaš radni status bio reguliran kod obavljanja dodatnog posla?

- a) preko Student Servisa
- b) bio sam neprijavljen/na
- c) preko tuđeg studentskog ugovora
- d) dio radnog statusa bio je prijavljen, a dio nije

6. Koliko dugo ste radili konkretni dodatni posao?

- a) do tjedan dana
- b) do mjesec dana
- c) do tri mjeseca
- d) > od tri mjeseca
- e) samo vikendom
- f) ostalo (molimo, upišite):_____.

7. U kojem vremenskom periodu ste radili?

- a) tijekom turističke sezone
- b) sezonski poslovi u poljoprivredi
- c) tijekom cijele godine
- d) nakon odslušanih predavanja
- e) ostalo (molimo, upišite):_____.

8. Koliki broj sati dnevno ste radili?

- a) pola radnog vremena (4 sata)
- b) puno radno vrijeme (8 sati)
- c) > od osam sati (molimo, upišite):_____.
- d) prema potrebi (molimo, obrazložite):

_____.

9. Kako je bio plaćen Vaš posao?

- a) po satu
- b) po danu
- c) kombinirano po satu i po danu
- d) po dogovoru

10. Koja je bila cijena Vašeg rada?

- a) po satu (molimo, upišite):
_____.
- b) po danu (molimo, upišite):
_____.
- c) ostalo (molimo, upišite):
_____.

11. Da li Vam je zarađeni novac isplaćen?

- a) da, u potpunosti
- b) da, djelomično
- c) ne
- d) ostalo (molimo, upišite): _____.

12. Na koji način Vam je isplaćena zarada?

- a) na ruke
- b) na tekući račun
- c) ostalo (molimo, upišite): _____.

13. Jeste li bili zadovoljni uvjetima na radu?

- a) da (molimo, obrazložite): _____.
- b) ne (molimo, obrazložite): _____.

14. Koliko ste općenito bili zadovoljni poslom kojeg ste obavljali? Molimo ocijenite (zaokružite ocjenu sa kojom se slažete) ocjenom od 1-5 pri čemu podrazumijevamo sljedeće:

- 1 – u potpunosti nezadovoljan
- 2 – donekle zadovoljan
- 3 – niti zadovoljan, niti nezadovoljan
- 4 – donekle zadovoljan
- 5 - u potpunosti zadovoljan

15. Jeste li doživjeli neki oblik ponižavanja na poslu?

- a) da (idi na pitanje 16)
- b) ne (idi na pitanje 17)

16. Koji oblik ponižavanja ste doživjeli?

- a) psihičko zlostavljanje
- b) fizičko zlostavljanje
- c) spolno uznemiravanje
- d) ostalo (molimo, upišite): _____.

17. U kojoj mjeri posao koji ste radili odgovara Vašim kompetencijama?

- a) uopće ne odgovara
- b) djelomično odgovara
- c) niti da niti ne
- d) odgovara
- e) u potpunosti odgovara

18. Namjeravate li raditi ovaj posao i u budućnosti?

- a) da
- b) ne
- c) možda

19. Smatrate li da su dodatni poslovi koje obavljaju studenti atraktivni drugim ljudima?

- a) da
- b) ne
- c) ne znam/možda

III. SOCIO-DEMOGRAFIKONSKI PODACI:

20. Spol:

- a) muški
- b) ženski

21. Status studenta:

- a) redovni studij
- b) izvanredni studij
- c) redovni studij za osobne potrebe (uz plaćanje)
- d) ponavljač

22. Koju godinu studija trenutno pohađate?

- a) prva godina – Temelji struke
- b) druga godina – smjer Bilinogojstvo
- c) druga godina – smjer Zootehnika
- d) druga godina - smjer Menadžment u poljoprivredi
- e) treća godina studija

23. Iz koje sredine dolazite?

- a) živim u selu
- b) živim u manjem mjestu (5-10 000 stanovnika)
- c) živim u manjem gradu (10-30 000 stanovnika)
- d) živim u velikom gradu (preko 30 000 stanovnika)

24. Iz koje županije dolazite? (molimo upišite)_____

25. Kakav je tip domaćinstva/gospodarstva iz kojeg dolazite?

- a) poljoprivredno (obitelj živi isključivo od poljoprivrede)
- b) mješovito (uz bavljenje poljoprivredom jedan član obitelji je u radnom odnosu)
- c) nepoljoprivredno (u obitelji nema prihoda od poljoprivredne djelatnosti)
- d) ne živim na gospodarstvu

SAŽETAK

Ovim završnim radom žele se prikazati obilježja studentskog rada studenata Visokog gospodarskog učilišta u Križevcima. Želi se prikazati na koje sve načine studenti zarađuju uz studiranje. Stoga je provedeno anketno istraživanje je u obliku anketnog upitnika koji se sastojao od ukupno 25 pitanja. Istraživanje je provedeno na uzorku od 61 studenta od kojih je polovina studenata prve godine, a druga polovina su studenti podjednako zastupljeni po smjerovima "Bilinogojstvo" i "Menadžment u poljoprivredi". Rezultati istraživanja su pokazali da gotovo svi studenti koriste usluge Student servisa koji posreduje prilikom zapošljavanja. Nadalje, studenti rade široku lepezu poslova od rada u trgovini, skladištu, građevinarstvu preko ugostiteljskih i promocijskih aktivnosti sve do poslova dostave i čuvanja djece. Studenti se za rad odlučuju isključivo zbog toga da uvećaju svoje prihode i osobnu potrošnju, a kao najzanimljiviji podatak može se istaknuti da studenti rade tijekom cijele akademske godine usklađujući rad i studiranje.

Ključne riječi: studentski rad, honorarni rad, poslovna etika, Student servis, anketa.